

ВІСНИК ЧЕРКАСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ
№ 10 (303). 2014

Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
Черкаси – 2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ВІСНИК ЧЕРКАСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Науковий журнал

Виходить 40 разів на рік

Заснований у березні 1997 року

№ 10 (303). 2014

Черкаси - 2014

**Засновник, редакція, видавець і виготовлювач –
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 16161-4633ПР від 11.12.2009**

Матеріали “Вісника” присвячені проблемам едукативної роботи у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах. У публікаціях досліджуються різні аспекти розвитку та становлення вищої школи та інших закладів освіти, особливості організації різних форм навчання, розробки нових педагогічних технологій, педагогічні умови ефективності пізнавальної діяльності студентів та школярів, неперервність професійної освіти та ін.

Наукові статті збірника рекомендовані викладачам вищої та загальноосвітньої школи, студентам, магістрантам та аспірантам.

Постановою президії ВАК України від 10.02.2010 р. № 1-05/1 (Бюлетень ВАК України, 2010. – №3) журнал включено до переліку наукових фахових видань зі спеціальності «Педагогічні науки».

Випуск № 10 (303) наукового журналу Вісник Черкаського університету, серія педагогічні науки рекомендовано до друку Вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 6 від 27.32.2014 року.)

Журнал реферується Українським реферативним журналом «Джерело» (засновники: Інститут проблем реєстрації інформації НАН України та Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського) та Реферативним журналом Всеросійського інституту наукової і технічної інформації РАН (ВІНІТІ РАН).

Головна редакційна колегія:

Кузьмінський А.І. чл.-кор. НАПН України, д.пед.н., проф. (головний редактор); *Босчко Ф.Ф.* чл.-кор. НАПН України, д.б.н., проф. (заступник головного редактора); *Тарасенкова Н.А.* д.пед.н., проф. (заступник головного редактора); *Луценко Гр.В.* к.ф.-м.н., доц. (відповідальний секретар); *Біда О.А.* д.пед.н., проф.; *Головня Б.П.* д.т.н., доц.; *Гусак А.М.* д.ф.-м.н., проф.; *Драч О.О.* д.і.н., доц.; *Жаботинська С.А.* д.філол.н., проф.; *Кукурудза І.І.* д.е.н., проф.; *Лизогуб В.С.* д.б.н., проф.; *Марченко О.В.* д.філос.н., проф.; *Мінаєв Б.П.* д.х.н., проф.; *Морозов А.Г.* д.і.н., проф.; *Перехрест О.Г.* к.і.н., проф.; *Поліщук В.Т.* д.філол.н., проф.; *Селіванова О.О.* д.філол.н., проф.; *Соловійов В.М.* д.ф.-м.н., проф.; *Чабан А.Ю.* д.і.н., проф.; *Архипова С.П.* к.пед.н., проф.; *Савченко О.П.* к.пед.н., проф.

Редакційна колегія серії:

Тарасенкова Н.А., д.пед.н., проф. (відповідальний редактор); *Біда О.А.*, д.пед.н., проф. (заступник відповідального редактора); *Король В.М.*, к.пед.н., проф. (відповідальний секретар); *Бурда М.І.*, д.пед.н., проф., член-кор. АПН України; *Градовський А.В.*, д.пед.н., проф.; *Десятов Т.М.*, д.пед.н., проф.; *Євтух М.Б.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Капська А.Й.*, д.пед.н., проф.; *Крилова Т.В.*, д.пед.н., проф.; *Малова І.Є.*, д.пед.н., проф. (Росія); *Мельников О.І.*, д.пед.н., проф. (Білорусь); *Мілушев В.Б.*, доктор, професор (Болгарія); *Ничкало Н.Г.*, д.пед.н., проф., академік НАПН України; *Расчотіна С.О.*, д.пед.н., проф. (Росія); *Семеріков С.О.*, д.пед.н., проф.; *Скафа О.І.*, д.пед.н., проф.; *Симоненко Т.В.*, д.пед.н., проф.; *Шпак В.П.*, д.пед.н., проф.; *Архипова С.П.*, к.пед.н., проф.; *Грабовий А.К.*, к.пед.н., доц.; *Гриценко В.Г.*, к.пед.н., доц.; *Демченко О.Г.*, к.ф.-м.н., доц.; *Касярум Н.В.*, к.пед.н., доц.; *Майборода Г.Я.*, к.пед.н., доц.; *Савченко О.П.*, к.пед.н., проф.

За зміст публікації відповідальність несуть автори.

Адреса редакційної колегії:

18000, Черкаси, вул.О.Дашкевича, 22, к.376
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького,
кафедра загальної педагогіки і соціології. Тел. (0472) 33-10-96

2. Bright D. Native English-speaking teachers in Vietnam: Professional identities and discourses of colonialism / David Bright // TESOL in Context TESOL as a Global Trade. – November 2012. – Special Edition №3. – P. 1 – 9.
3. Brine J., Johnson E. M. Collaborative Development of EFL in Vietnam through Open Source Software [Electronic resource] / John Brine, E. Marcia Johnson // Mode of access: <<http://www.j-let.org/~wcf/proceedings/d-136.pdf>>.
4. Do Huy Thinh. The role of english in vietnam's foreign language policy: a brief history [Electronic resource] / Do Huy Thinh // Mode of access: <http://qa.englishaustralia.com.au/index.cgi?E=hcatfuncs&PT=sl&X=getdoc&Lev1=pub_c07_07&Lev2=c06_thinh>.
5. Hong Thi Nguyen, Wendy Warren, Heather Fehring. Factors Affecting English Language Teaching and Learning in Higher Education / Hong Thi Nguyen, Wendy Warren, Heather Fehring // English Language Teaching. – 2014. – Vol. 7, № 8. – P. 94 – 105.
6. Lap T.Q. Stimulating learner autonomy in English language education : a curriculum innovation study in a Vietnamese context [Electronic resource] / T.Q. Lap // Mode of access: <<http://145.18.11.72/Projecten/Gert/Research/ThesisLapTrinhFinal2.pdf>>.
7. Le Duc Manh. English as a Medium of Instruction in Asian Universities: The Case of Vietnam / Duc Manh Le // Language Education in Asia. – 2012. – Vol.3. – Issue 2. – P. 263 – 267.
8. Ngan Nguyen. How English Has Displaced Russian and Other Foreign Languages in Vietnam Since “Doi Moi” / Nguyen Ngan // International Journal of Humanities and Social Science. – December 2012. – Vol. 2. – №. 23. – P. 259 – 266.
9. Nunan D. The Impact of English as a Global Language on Educational Policies and Practices in the Asia-Pacific Region / David Nunan // TESOLQ UARTERLY. – Winter 2003. – Vol. 37, № 4. – P. 589 – 613.
10. Thuy Nhan. The TOEIC Test as an Exit Requirement in Universities and Colleges in Danang City, Vietnam: Challenges and Impacts / Nhan Thuy // International Journal of Innovative Interdisciplinary Research. – 2013. – Vol. 2. – № 1. – P. 33 – 50.
11. Ton Nu Nhu Huong. Vietnamese Teachers' and Students' Perceptions of Global English / Ton Nu Nhu Huong // Language Education in Asia. – 2010. – № 1(1). – P. 48–61.
12. Van H.V. The Current Situation and Issues of the Teaching of English in Vietnam [Electronic resource] / Van Hoang Van // Mode of access: <http://r-cube.ritsumei.ac.jp/bitstream/10367/4129/1/LCS_22_1pp7-18_HOANG.pdf>.

Одержано редакцією 15.08.14

Прийнято до публікації 22.08.14

Аннотация. В статье рассмотрено преподавание и изучение английского языка в вузах Вьетнама. Проанализировано содержание подходов и методов обучения. Указано, что информационно-коммуникативные технологии делают разнообразным изучение иностранного языка. Акцентируется внимание на статусной позиции английского языка в высшем образовании Вьетнама. Отмечено, что существуют разные проекты, инструкции и учебные языковые программы в овладении английским языком.

Ключевые слова: английский язык, иностранный язык, Вьетнам, вузы, высшее образование, Азия

Summary. The article deals with English teaching and learning in the institutes of higher education in Vietnam. The content of approaches and methods of teaching are analyzed. It is indicated, that Information and Communication Technologies are diversified by the learning of foreign languages. It is marked on status position of English in higher education of Vietnam. It is marked that different projects, instructions and on-line linguistic tutorials are used to become proficient in English.

Keywords: English, foreign language, Vietnam, institutes of higher education, higher education, Asia

УДК 378.147.111: 332.3.007.2

Кочеригін Л.Ю.

ОБҐРУНТУВАННЯ МЕТОДИКИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. У статті з'ясовано особливості методики індивідуальної роботи у процесі

вивчення студентами спеціальних дисциплін, виходячи з загального розуміння методики та методики навчання. Встановлено місце і роль індивідуальної роботи у комплексі методів навчання спеціальним дисциплінам як категорії педагогіки; обґрунтовано провідні принципи навчання та їх зв'язок з методикою організації індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін майбутніми фахівцями аграрного профілю. Методика може розглядатися у двох значеннях – широкому (як спосіб організації діяльності) і вузькому (як вчення про методи навчання окремої дисципліни). Однак, на нашу думку, має існувати визначення методики ще в більш вузькому сенсі – як методики індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін.

Ключові слова: методика навчання, методика індивідуальної роботи, спеціальні дисципліни, професійна підготовка фахівців.

Актуальність обраної проблеми. Поняття методики навчального процесу в окремому навчальному закладі і з окремих навчальних дисциплін ґрунтується на понятті методики загалом як найбільш загальної.

Методика – це сукупність принципів, форм та засобів використання певних методів (навчання, виховання, діагностики), за допомогою яких педагогічні проблеми можуть бути більш глибоко пізнані й вирішені [1]. У співвідношенні методології і методики можна застосувати принцип співвідношення стратегії (методологія) і тактики (методика). Завдяки методиці розробляються певні алгоритми педагогічної діяльності, в тому числі й алгоритм індивідуальної роботи з того чи іншого навчального предмета.

Відповідно до наведеного вище визначення методики можна розглянути найбільш загальні види методик, притаманні педагогічній науці. Серед них чи не найвагоміше місце займає *методика навчання*. Науковці (А. Алескюк [2], Б. Андрусишин, А. Гуз [3], О. Михайличенко [4], В. Нагасв [5], О. Пометун, Г. Фрейман [6] та ін.) визначають методику навчання як спосіб організації практичної та теоретичної діяльності суб'єктів процесу навчання, зумовлений закономірностями й вимогами змісту навчального предмета. Основним завданням методики викладання окремого предмета є розкриття взаємозв'язків між явищами процесу окремої навчальної дисципліни. При цьому встановлюються нормативні вимоги до навчальної діяльності викладача (викладання) та студента (вивчення навчальної дисципліни).

Мета статті полягає в аналізі сутності та змісту методики індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Методика може розглядатися у двох значеннях – широкому (як спосіб організації діяльності) та вузькому (як вчення про методи навчання окремої дисципліни). Проте, на нашу думку, мусить існувати визначення методики ще у більш вузькому значенні – як *методики індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін*. Методика як галузь педагогічного знання висвітлює закономірності навчання окремого предмета, а саме:

- 1) Залежність мети і завдань навчання від рівня, темпів, потреб і можливостей соціуму, а також від рівня розвитку педагогічної науки і практики;
- 2) Залежність результатів навчального процесу (кількісних і якісних) від поєднання мотивації до вивчення навчальної дисципліни із зовнішніми соціальними запитами;
- 3) Залежність рівня продуктивності навчання від матеріально-технічного та методичного забезпечення процесу;
- 4) Залежність результатів навчання від інтенсивності зворотних зв'язків (методична рефлексія) [2, с.84-86].

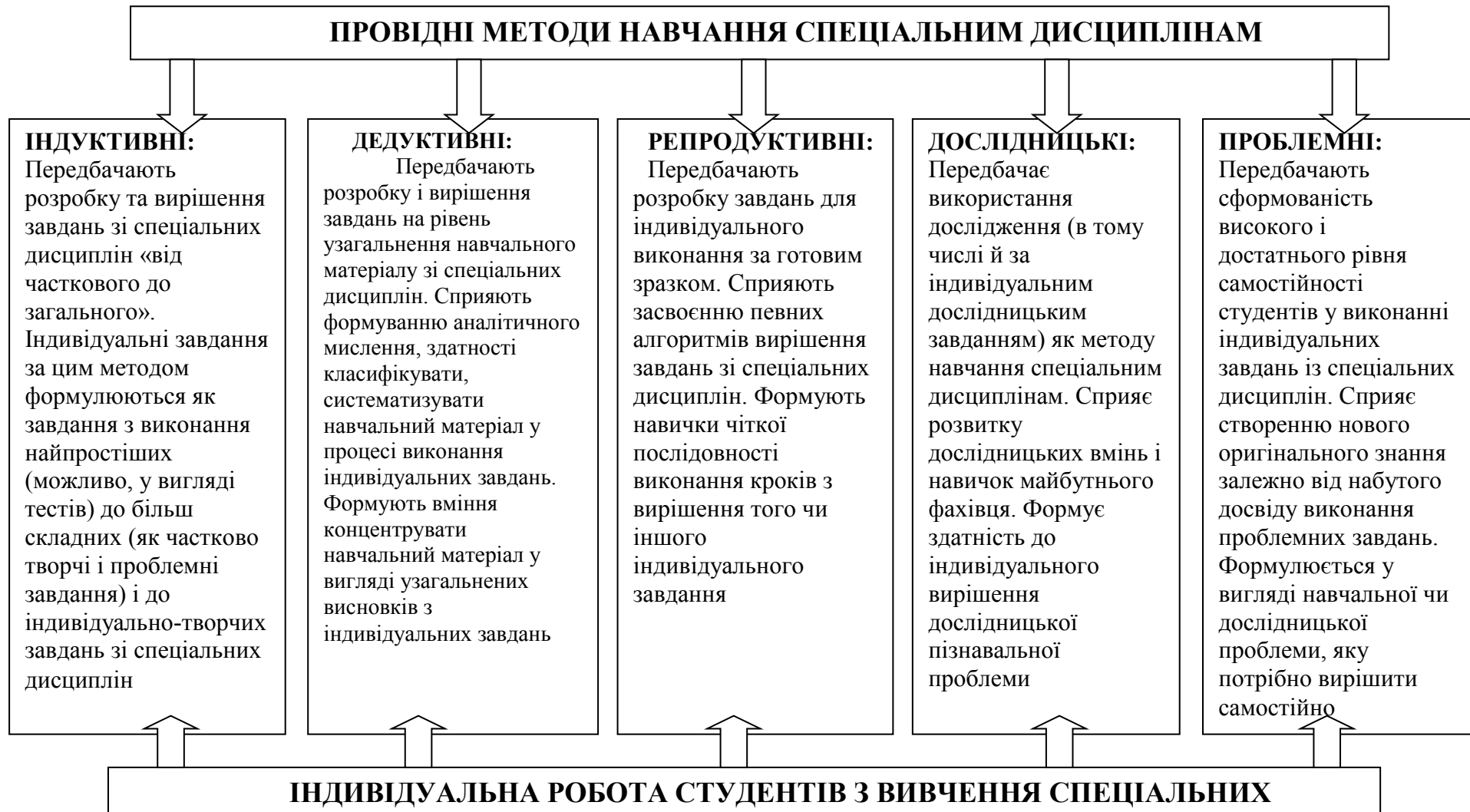

Рис. 1. Місце і роль індивідуальної роботи у комплексі методів навчання спеціальним дисциплінам

Оскільки традиційно методика як галузь знання вивчає форми і методи навчального процесу, їх класифікують у кілька груп, а саме:

1) За характером викладання навчального матеріалу – словесні, наочні і практичні;
 2) За способом організації навчального процесу – методи організації та здійснення пізнавальної діяльності; методи стимулювання навчальної діяльності; методи контролю та самоконтролю; бінарні методи навчання;

3) За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу – індуктивно-дедуктивні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні.

За поділом методів навчання у третій групі можемо встановити місце і роль індивідуальної роботи у процесі застосування кожного з методів, як це подано на рис.1.

Поняття загальної методики тісно пов'язане з більш вузьким поняттям – методики індивідуальної роботи студентів. Як і інші підрозділи методики навчання, методика індивідуальної роботи студентів передбачає необхідність застосування певних методів індивідуальної роботи, які в сукупності і складають методику її реалізації. Проблема методики індивідуальної роботи стала предметом дослідження численних науковців – педагогів, психологів, філософів (В. Салов [7], Ю. Бабанський [8], В. Козаков [9], Б. Сверида [10] та ін.). Як правило, методика індивідуальної роботи трактується ученими двояко – як методика розробки й вирішення завдань для самостійного опрацювання і методика розробки й вирішення індивідуальних завдань.

Методична концепція кожного окремого предмета передбачає дотримання сукупності методичних принципів, які ми співвіднесли з проблемою організації індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін і представили в таблиці 1.

Таблиця 1.

Провідні принципи навчання та їх зв'язок з методикою організації індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін майбутніми фахівцями аграрного профілю

Принцип навчання	Його зміст та сутність	Зв'язок з методикою організації індивідуальної роботи в процесі вивчення спеціальних дисциплін
Спрямованості навчання на вирішення завдань освіти, розвитку й виховання особистості фахівця	Витікає з того, що професійна підготовка фахівців переслідує суспільно значущу мету	Індивідуальні завдання зі спеціальних дисциплін сприяють реалізації мети освіти фахівця – розвитку його професійної компетентності
Науковості навчання	Передбачає засвоєння студентами системи наукових положень і використання наукових методів у навчанні	Індивідуальні завдання зі спеціальних дисциплін повинні мати високий рівень науковості, щоб формувати у майбутніх фахівців достатні дослідницькі вміння і навички
Систематичності і послідовності навчання	Передбачає системність у роботі викладача, врахування раніше вивченого у процесі вивчення нового матеріалу, а також фіксування уваги студентів на ключових аспектах проблеми чи теми	Індивідуальні завдання зі спеціальних дисциплін мають реалізуватися в певній системі, у послідовності індуктивного чи дедуктивного характеру
Наочності	Передбачає побудову процесу навчання на основі живого сприймання	Завдяки цьому принципу кожен студент має можливість йти в процесі пізнання своїм

	студентами явищ об'єктивної дійсності	індивідуальним шляхом внаслідок індивідуального сприйняття наочного матеріалу і формулювання висновків на основі індивідуального трактування означених явищ об'єктивної дійсності
Зв'язку навчання з майбутньою професійною діяльністю	Передбачає опору на життєвий досвід майбутніх фахівців та його спрямованість на практичну діяльність майбутніх аграріїв	Сприяє формуванню власного пізнавального досвіду майбутніх аграріїв на основі виконання ними індивідуальних завдань практичного характеру
Свідомості й активності майбутніх фахівців у навчанні	Передбачає формування позитивної мотивації до вивчення спеціальних дисциплін, належний рівень контролю і самоконтролю у навчальному процесі	Розвиває індивідуальну професійну мотивацію майбутніх аграріїв у процесі вивчення ними спеціальних дисциплін як свідомого результату пізнавальної діяльності
Міцності засвоєння знань, умінь і навичок	Передбачає засвоєння нового навчального матеріалу розділами і структурними смисловими частинами, а також активізацію пізнавальної діяльності студентів за допомогою завдань на порівняння, синтез, класифікацію тощо	Індивідуальна робота зі спеціальних дисциплін сприяє формуванню ґрунтовної знаннєвої основи майбутньої професійної діяльності

Самостійна робота студентів як важливий компонент їх професійної підготовки виконує місію формування у майбутніх фахівців здатності самостійно вирішувати поставлені професійні завдання і поповнювати свої професійні знання, вміння й навички. Частка самостійної роботи студентів зростає від першого до випускного курсу і охоплює дедалі більшу кількість завдань для самостійного розв'язання. Основними вимогами до організації самостійної роботи, які складають частину її методики, є такі:

- 1) Регулярність і систематичність самостійної роботи студентів;
- 2) Здатність до виділення головного в навчальному матеріалі;
- 3) Сталість емоційно-вольових зусиль до виконання самостійної роботи та ін. [5, с.93].

Виконання індивідуальних завдань і організація індивідуальної роботи в процесі вивчення спеціальних дисциплін передбачають змістову та організаційну самостійність. Змістова самостійність передбачає здатність студента приймати власні індивідуальні рішення без допомоги зі сторони, тобто фактично це самостійна індивідуальна робота студента. Організаційна самостійність виражається у здатності студента організувати свою самостійну роботу у межах навчального процесу. Змістова самостійність може бути сформована, як свідчать дослідження В. Нагаєва [5, с.77], на чотирьох рівнях:

1 рівень – виконавча самостійність, тобто самостійність у виконанні наданих викладачем завдань, у тому числі й індивідуальних, зі спеціальних дисциплін;

2 рівень – самостійність у типових ситуаціях – це здатність студента вирішувати типові завдання зі спеціальних дисциплін за готовим зразком чи відомим алгоритмом їх розв’язання;

3 рівень – самостійність у нетипових ситуаціях – визначає здатність майбутнього фахівця вирішувати професійні задачі нетипового характеру, сформульовані як для групового, так і для індивідуального розв’язання;

4 рівень – творча самостійність, тобто самостійне виконання студентом завдань зі спеціальних дисциплін творчого характеру; самостійне формулювання індивідуальних завдань творчого характеру з метою їх розв’язання.

Методика індивідуальної роботи студентів передбачає окреслення самого поняття індивідуальної роботи як процесу і як форми діяльності, як це представлено на рис. 2.

Рис. 2. Двокомпонентна структура методики індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін

Реалізація методики індивідуальної роботи студентів зі спеціальних дисциплін особливо ефективно розвивається в умовах кредитно-модульної системи навчання, притаманної нині більшості вищих навчальних закладів. Кредитно-модульна система навчання дозволяє підвищити рівень організованості студентів для виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань. У структурі навчального навантаження студента в означеній системі навчання індивідуальна робота розглядається як один з основних компонентів навчального процесу. Інформативний характер навчального процесу, таким чином, трансформується в індивідуально-диференційований, з вагомою часткою самоосвіти майбутнього фахівця на основі доцільно сформованої системи індивідуальних завдань.

При цьому важливе значення в методиці вивчення окремих спеціальних дисциплін

відводиться *організуючій ролі викладача* означеної дисципліни. Коректна методика кожного спеціального предмета дає можливість доцільно організувати навчальний процес, а також змотивувати студентів на якомога більш глибоке засвоєння навчального матеріалу, та на виконання індивідуальних самостійних завдань у позааудиторній діяльності.

Виконання індивідуальних завдань студентами у процесі вивчення спеціальних дисциплін передбачає реалізацію певної низки дій:

- 1) Усвідомлення мети виконання індивідуального навчального завдання;
- 2) Прийняття навчального завдання;
- 3) Надання індивідуальному навчальному завданню особистісного смислу;
- 4) Розподіл навчальних дій з розв'язання/виконання індивідуального навчального завдання;
- 5) Самоконтроль над виконанням індивідуального навчального завдання [11].

Індивідуальна робота студентів має бути доцільно спланованою. Це планування в умовах кредитно-модульної системи навчання може бути у вигляді планування годин на самостійну роботу (на кожні 6 аудиторних годин – 4 години для самостійної роботи). Практика показує, що до 30% програмового матеріалу зі спеціальних дисциплін може опановуватися студентами самостійно і закріплюватися у вигляді індивідуальних навчальних завдань. При цьому у студентів успішно формуються уміння і навички розумової праці:

- Вміння працювати з навчальною літературою та іншими науковими джерелами;
- Вміння розподіляти матеріал на смислові частини, складати план і виділяти головну думку;
- Здатність самостійно робити висновки з прочитаного і вивченого;
- Здатність бачити перспективу у подальшому самостійному опрацюванні матеріалу і виконанні індивідуальних навчальних завдань.

Стрижневим компонентом методики індивідуальної роботи студентів зі спеціальних дисциплін є *методика індивідуальних навчальних завдань*. Індивідуальне навчальне завдання є різновидом позааудиторної самостійної роботи студента і може мати навчальний, навчально-дослідницький чи проектно-конструкторський характер. Метою виконання індивідуального навчального завдання є самостійне вивчення студентом частини програмного матеріалу (у нашому випадку – зі спеціальних дисциплін). У процесі виконання індивідуального навчального завдання у студента формується здатність до схематизації, систематизації, класифікації, узагальнення та закріплення навчального матеріалу з окремої спеціальної дисципліни. Виконання кожного конкретного індивідуального навчального завдання відбувається на основі знань, умінь і навичок, отриманих студентами під час лекційних, семінарських, лабораторних і практичних занять і стосується однієї або ж кількох тем з того чи іншого спеціального предмета. Особливим видом індивідуальних навчальних завдань є *інтегровані чи комплексні*, які передбачають виконання завдань одразу з кількох спеціальних дисциплін.

Висновок. Таким чином, нами встановлено особливості методики індивідуальної роботи у процесі вивчення студентами спеціальних дисциплін, виходячи з загального розуміння методики та методики навчання. З'ясовано місце і роль індивідуальної роботи у комплексі методів навчання спеціальним дисциплінам як категорій педагогіки; обґрунтовано провідні принципи навчання та їх зв'язок з методикою організації індивідуальної роботи з вивчення спеціальних дисциплін майбутніми фахівцями аграрного профілю. *Перспективи подальших досліджень* вбачаємо у визначенні структури та змісту методики індивідуальної роботи зі спеціальних дисциплін у процесі підготовки майбутніх землевпорядників.

Список використаної літератури

1. Ягупов В. В. Педагогіка / В. В. Ягупов: підручник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.
2. Алексюк А. М. Загальні методи навчання в школі / А. М. Алексюк. – 2-е вид. – К.: Рад.школа, 1981. – 206 с.
3. Андрусишин Б. І. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: підручник /

Андрусишин Б. І., Гуз А. М. – К.: Знання, 2008. – 301с.

4. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге., доп. та перероблене / О. В. Михайличенко. – Суми: СумДПУ, 2009. – 122 с.

5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник / В. М. Нагаєв. – К.: ЧП, 2007. – 211 с.

6. Пометун О. І. Методика навчання історії в школі / О. І. Пометун, Г.О. Фрейман. – К.: Генеза, 2006. – 328 с.

7. Салов В. О. Основи педагогіки вищої школи / В.О. Салов: навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НГУ, 2003. – 274 с.

8. Бабанский Ю. К. Рациональная организация учебной деятельности /Ю. К. Бабанский. – М.: Знание, 1981. – 83 с.

9. Козаков В. А. Организация самостоятельной работы студентов / В. А. Козаков // Проблемы высшей школы. – 1988. – Вып.64. – С.14-24.

10. Сверида Б. В. Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів першого курсу денної та заочної форм навчання / Б. В. Сверида. – Івано-Франківськ: ІФІНГ, 1985. – 120 с.

11. Сверида Б. В. Проведення самостійної та індивідуальної роботи зі студентами в умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу / Б. В. Сверида [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.nung.edu.ua/news/samrob.pdf>

Одержано редакцією 20.08.14

Прийнято до публікації 22.08.14

Аннотация. В статье выяснены особенности методики индивидуальной работы в процессе изучения студентами специальных дисциплин, исходя из общего понимания методики и методики обучения. Установлено место и роль индивидуальной работы в комплексе методов обучения специальным дисциплинам как категорий педагогики; обоснованно ведущие принципы обучения и их связь с методикой организации индивидуальной работы по изучению специальных дисциплин будущими специалистами аграрного профиля. Методика может рассматриваться в двух значениях – широко (как способ организации деятельности) и узко (как учение о методах обучения отдельной дисциплины). Однако, по нашему мнению, должно существовать определение методики еще в более узком смысле – как методики индивидуальной работы по изучению специальных дисциплин.

Ключевые слова: методика обучения, методика индивидуальной работы, специальные дисциплины, профессиональная подготовка специалистов.

Summary. The article features of methods of individual work in the study of special subjects are clarified in the article, which are based on a common understanding of methods and techniques of teaching. The place and role of the individual work in a complex learning methods specialized disciplines as categories of pedagogy are set; major principles of learning and their relation to the methodology of individual work on the special subjects of future specialists of agricultural profile are founded. The methods can be considered in two senses – wide (as a way of organizing the activities) and narrow (as the study of methods of teaching a discipline). However, in our opinion, there should be a definition of methodology more narrowly – as methods of individual studies of special subjects. Methods as a branch of pedagogical knowledge illuminates regularities of learning a separate subject. Therefore the main component of methods of individual work of students in special disciplines is a method of individual learning tasks. Execution of individual tasks and organization of individual work in the study of special subjects include substantive and organizational independence.

Key words: methods of teaching, methods of individual work, special courses, professional training.